

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA NALOGA VIŠKE POSLOVNE ŠOLE

**KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE: PRISTOJNOSTI IN
FUNKCIJE**

PETER PAPEŽ

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Peter Papež, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtor zaključne strokovne naloge z naslovom Komisija za preprečevanje korupcije: pristojnosti in funkcije, pripravljene v sodelovanju s svetovalcem doc. dr. Mitjem Kovačem. Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo zaključne strokovne naloge na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v zaključni strokovni nalogi, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predložene zaključne strokovne naloge dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorja: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 OPREDELITEV KORUPCIJE	2
1.1 POVOD ZA KORUPCIJO	2
2 PREPREČEVANJE KORUPCIJE	3
2.1.1 PRIMERJAVA TRADICIONALNE TEORIJE KAZENSKEGA PRAVA IN EKONOMSKE TEORIJE ZLOČINA IN KAZNI	4
2.1.1.1 Tradicionalna teorija kazenskega prava	4
2.1.1.2 Ekonomska teorija zločina in kazni	5
2.2 UKREPI ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE	5
2.3 SANKCIJE.....	6
2.4 KAZENSKIE SANKCIJE EKONOMSKE TEORIJE.....	6
3 KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE	6
3.1 SESTAVA IN POSTOPEK IMENOVANJA.....	7
3.1.1 SLUŽBA ZA ANALITIKO IN INFORMACIJSKO VARNOST	8
3.1.2 SLUŽBA ZA NADZOR IN PREISKAVE	9
3.1.3 CENTER ZA INTEGRITETO IN PREVENTIVO.....	9
3.2 NALOGE KOMISIJE ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE	9
3.3 NALOGE KPK PO ZAKONU O INTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE.....	10
4 ZAVEZANCI ZAKONA O INTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE .	10
4.1 LOBIRANJE.....	11
4.1.1 LOBIRANJE V SLOVENIJI	11
5 BOJ PROTI KORUPCIJI NA NIVOJU EVROPSKE UNIJE	12
5.1 KORUPCIJA IN DRŽAVE ČLANICE.....	12
5.2 MEHANIZMI ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE.....	13
5.2.1 UPORABA PREVENTIVNIH POLITIK	13
5.2.2 MEHANIZMI ZA ZUNANJI IN NOTRANJI NADZOR	13
5.2.3 PRIJAVA PREMOŽENJA.....	14
5.2.4 PRAVILA GLEDE NAVZKRIŽJA INTERESOV.....	14
5.3 ZATIRANJE KORUPCIJE	14
5.4 EVROPSKA KOMISIJA O KORUPCIJI V SLOVENIJI	15
6 MEDNARODNE ORGANIZACIJE V BOJU PROTI KORUPCIJI.....	16
6.1 OECD.....	17
6.2 SVETOVNA BANKA (WB).....	17
6.3 OZN	17
6.4 GRECO.....	18
7 NEVLADNE ORGANIZACIJE.....	18
7.1 BOJ PROTI KORUPCIJI	19

7.1.1	OMEJITVE.....	19
7.1.2	MOŽNOST KORUPCIJE V NVO.....	20
8	PRIMERI DELA KOMISIJE ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE.....	20
8.1	UGOTOVITEV KORUPCIJE.....	21
8.2	NAPREDEK PRI LOBIRANJU.....	21
	SKLEP.....	21
	LITERATURA IN VIRI.....	23

KAZALO SLIK

Slika 1:	Organizacijska struktura Komisije za preprečevanje korupcije.....	8
Slika 2:	Mnenje slovenskega prebivalstva o razširjenosti korupcije v državi.....	16

UVOD

Korupcija predstavlja v svetu velik problem na vseh področjih, tako v javnem in zasebnem gospodarstvu kot tudi v politiki, kjer se sprejemajo podkupnine za pridobitev osebnih koristi in ne koristi družbe, uveljavljajo pa se želje tistih, ki ponujajo podkupnine, oz. tistih, ki imajo veliko kapitala. Korupcijo bi lahko označili za raka sodobne družbe, ker počasi od znotraj navzven razjeda gospodarstvo in politiko. Čedalje bolj se uveljavlja kot dobra poslovna praksa in posledice se kažejo kot slabo poslovanje podjetij, nezaupanje državnim aparatom in povečevanje števila premožnih poslovnežev »tajkunov«.

Boj proti korupciji poizkušajo izvajati vse države, saj korupcija škoduje državni integriteti in njeni suverenosti. Poleg samih držav se proti korupciji borijo tudi posamezne svetovne organizacije, ki poizkušajo svetovati in pomagati državam pri preprečevanju korupcije. Glavne svetovne organizacije na področju preprečevanja korupcije so OECD (Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj), WB (Svetovna banka), OZN (Organizacija združenih narodov) in IMF (Mednarodni denarni sklad). V Republiki Sloveniji pa funkcijo preprečevanja korupcije prevzema Komisija za preprečevanje korupcije oz. Protikorupcijska komisija.

Namen te strokovne naloge je prikazati, kaj sploh je Komisija za preprečevanje korupcije (KPK), kaj so njene glavne naloge in kako se bori proti korupciji. V nalogi želim predstaviti tudi vpliv korupcije na gospodarstvo in politiko ter kakšno vlogo ima pri tem KPK.

Cilj naloge je predstaviti sestavne dele in predstavnike Komisije za preprečevanje korupcije, opisati, katere naloge opravlja in na katerih področjih deluje (preprečevanje korupcije, integriteta, lobiranje, nasprotovanje interesov in kdaj se določena »darila« smatrajo kot darila), predstaviti, na podlagi kakšne zakonodaje in kodeksov komisija deluje, ter to tudi obrazložiti.

V nalogi bom predstavil, da je korupcija škodljiva in posledično tudi kazniva. Za opredelitev kaznivih dejanj bom uporabil teoriji tradicionalnega kazenskega prava in ekonomsko teorijo zločina, ki opredeljujeta kazniva dejanja in predlagata tudi morebitne rešitve za okrnitev teh kaznivih dejanj. Tradicionalna teorija zločina ima ločen kazenski pregon od civilnega, vendar ne ponuja modela za napovedovanje kriminalnega vedenja, katerega pa ekonomska teorija zločina ponuja. Pri tej temi si bom pomagal s knjigo Ekonomska analiza prava.

Predstavil bom tudi, kako se proti korupciji bori Evropska unija, kakšne programe in načine uporablja, da zmanjšuje in zatira korupcijo, kako bo EU v prihodnje nadaljevala boj proti korupciji in kaj je treba na področju celotne EU narediti, da se bo korupcija zmanjšala. Kot sem že omenil, se za zmanjšanje korupcije poleg držav (tako članice EU kot tudi ostale države) zavzemajo tudi mednarodne vladne in nevladne organizacije, zato bom to v nalogi tudi predstavil.

Vsebinsko sem oblikoval na podlagi virov, ki sem jih pridobil iz Letnega poročila Komisije za preprečevanje korupcije in njihove spletne strani, zakonodaje Republike Slovenije, raznih strokovnih člankov na temo korupcije iz raznih evropskih poročil in tudi knjig s področja prava in ekonomije.

1 OPREDELITEV KORUPCIJE

Beseda korupcija izhaja iz latinske besede *corruptus*, kar pomeni pokvarjen. Kadar govorimo o korupciji, imamo največkrat v mislih podkupnino v denarnem smislu oz. v smislu usluge. Pa vendar obstajajo tudi druge vrste korupcije, kot so prevara, poneverba in izsiljevanje.

Korupcija obstaja že od nekdaj oz. od nastanka prvih institucij. Poznali so jo že Grki in Rimljani. Največkrat zanjo slišimo iz raznih medijev, ki poročajo o korupciji z vseh področij, predvsem pa s političnega in poslovnega področja. Podkupnine so lahko majhni zneski oz. majhne usluge, lahko pa dosežejo tudi milijonske številke.

Kadar govorimo o korupciji, ločimo tri vrste korupcije. Te vrste so prevara, poneverba in izsiljevanje. Zato korupcije definiramo kot delovanje dveh ali več posameznikov, ki delujejo v lastno korist, na račun tretje osebe. Če povzamemo v teoretičnem jeziku, bi lahko dejali, da je korupcija dogovarjanje med zastopnikom in nadzornikom zoper zavezanca (Bowles, R., 1999).

V Sloveniji korupcijo bolj natančno opredeljuje Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, ki pravi, da je korupcija kršitev določil odgovornih oseb tako v javnem kot v zasebnem sektorju ter tudi kakršno koli napeljevanje in prepričevanje v kršitev, s katero se lahko pobudnik neposredno ali posredno okoristi.

Da lahko določeno dejanje štejemo za koruptivno dejanje, mora le-to vsebovati določene elemente, in sicer za korupcijo štejemo vsako kršitev, ko nekdo ne stori nečesa, kar bi moral oz. stori nekaj, česar ne bi smel, v primeru kršitve dolžnega ravnanja oseba ne stori tistega, kar je zapisano v zakonu ali raznih kodeksih. To kršitev največkrat kršijo uradne osebe tako v javnem kot tudi zasebnem sektorju. Glavni namen korupcije pa je pridobitev koristi v zaseben interes ali interes nekoga drugega. Poznamo različne vrste koristi, in sicer premoženjsko (plačilo) in nepremoženjsko korist (prednostna obravnava pri zdravniku). Korist je lahko aktivna – obljubljena, ponujena ali že dana, lahko pa je pasivna – pričakovana, zahtevana ali že sprejeta (Korupcija integriteta in etika, 2015).

1.1 POVOD ZA KORUPCIJO

Povod za korupcijo je predvsem človeški egoizem, pohlep, nevednost ali pa je problem čisto političnega oz. sistemskega izvora, ker ta ne dovoljuje enakopravnega obravnavanja pred

zakoni (neenakost pred zakonom) in ne omogoča enakopravnega dostopa do dobrin in storitev. Poznamo pa tudi druge razloge, ki prispevajo k nastanku korupcije. Ti razlogi so pomanjkanje ustreznih izobraževanj zaposlenih, nepravične kazni za kršitev zakonov ali raznih pravil, pomanjkanje nadzora nad zaposlenimi in njihovim opravljanjem nalog (Korupcija integriteta in etika, 2015).

V času tako hitrega razvijanja tehnologije in posledično vse večje globalizacije smo ljudje pod vse večjim pritiskom. Ker nam tehnologija omogoča hiter dostop do tako rekoč vseh informacij, smo postali vse bolj zahtevni uporabniki, kar je po eni strani prav (če pošteno plačamo neko dobrino ali storitev, pričakujemo, da bo ta pošteno in dobro delovala), po drugi strani pa na ponudnike storitev in dobrin polaga vse večje pritiske, da zadovoljijo potrebe uporabnikov. V človeški naravi je zakoreninjen misel (mogoče je to celo instinkt po preživetju), da bi vsak rad s čim manj truda prišel do čim boljšega življenja in s čim manjšim vložkom čim bolje zaslužil. Pri tem pa velikokrat pozabimo na sočloveka in njegove pravice. Ker naj bi bili ljudje inteligentna bitja, smo si omislili zakone, ki omejujejo naše pravice s pravicami drugih, v primeru kršitev le teh pa nas čaka kazen. Politični sistem je pripeljal človeštvo v čas kapitalizma, kjer je kapital merilo za uspešnost, moč in nadzor. To pa privede tiste ljudi, ki imajo veliko kapitala in malo sočutja do sočloveka, do tega, da za dosego svojih ciljev dobesedno kupujejo svoje pravice in pri tem pohodijo pravice tistih, ki nimajo toliko kapitala. Tako na različnih mestih prihaja do podkupovanja in uveljavljanja mnenja kapitalističnih veljakov, pri tem pa se škoduje drugim ljudem ter spodkopava državno integriteto in suverenost države.

Pa vendar se poraja vprašanje, ali je korupcija v ekonomskem smislu dobra ali škodljiva v primeru, ko je ena stranka na boljšem, druga pa ni na slabšem. Odgovor na to vprašanje je zelo enostaven. V primeru, če neka stranka za uveljavljanje svoje volje (tudi če ima skupnost od tega korist) plača določeno podkupnino, da se ta volja uveljavi oz. da obide birokracijo, je to ekonomsko nesmiselno, ker si s tem povečuje transakcijske stroške ter tudi onemogoča pravilno diverzifikacijo sredstev, kar pomeni, da namesto da bi se sredstva porazdelila med več ljudi (zaposlene, skupnost), ta končajo pri tistem, ki sprejme podkupnino, kar pa postane moralno sporno. Tako lahko zaključimo, da je korupcija v ekonomskem smislu škodljiva, ker povečuje transakcijske stroške, zmanjšuje blaginjo in je moralno sporna.

2 PREPREČEVANJE KORUPCIJE

Ker korupcija in vsa koruptivna dejanja škodujejo posameznikom in celotni družbi, je treba korupcijo zatirati in preprečevati. Koruptivna dejanja spodkopavajo zaupanje v državne institucije in državne aparate, zmanjšujejo integriteto družbe, zmanjšujejo državni proračun in proračun v podjetjih za korist osebnega interesa in omejujejo prosto konkurenco. Da bi preprečili korupcijo, bi se moral že vsak posameznik izogibati korupciji oz. problem korupcije bi morali začeti reševati že z vzgojo posameznika, saj je vsak posameznik del celotne družbe in ima določen vpliv v njej. To pomeni, da bi morali že z vzgojo otroka

oblikovati osebo, ki je poštena, moralna in načelna. Odrasle pa bi bilo treba bolj ozaveščati o etiki, integriteti in nevarnosti korupcije (Korupcija integriteta in etika, 2015).

2.1.1 PRIMERJAVA TRADICIONALNE TEORIJE KAZENSKEGA PRAVA IN EKONOMSKE TEORIJE ZLOČINA IN KAZNI

V tem delu naloge bom primerjal **tradicionalno kazensko teorijo prava** in **ekonomsko teorijo zločina**. Čeprav tradicionalna teorija dobro utemeljuje značilnosti kriminalnih dejanj, ima ločen kazenski pregon od civilnega, vendar pa ne ponuja modela za napovedovanje kriminalnega vedenja, ki ga ponuja ekonomska teorija zločina.

Pri vsaki teoriji o zločinu oz. kriminaliteti gre za to, da mora le-ta odgovoriti na vprašnji, katera dejanja je treba kaznovati (tu je treba oblikovati razlikovalne kriterije za različna kazniva dejanja) in v kakšnem obsegu (to vprašanje pa oblikuje lestvico kaznivih dejanj). Ti vprašnji pa nista samo neka ekonomska teorija o kriminaliteti, ampak na njih obstajajo odgovori, ki so zelo natančni in prepričljivi, če jih prenesemo v določena okolja kriminalitete. Kriminaliteta je pojav, ki v veliko državah narašča in predstavlja velik problem za vse (Cooter, R., & Ulen, T., 2005).

2.1.1.1 Tradicionalna teorija kazenskega prava

Kazensko in civilno pravo se razlikujeta, kar bi morala popolna teorija kazenskega prava tudi pojasnjevati. Popolna teorija kazenskega prava odgovarja na zgornji vprašanji tako, da ju osredotoči na blaginjo družbe, kar pomeni, da je vse, kar škoduje družbeni blaginji, škodljivo.

Vendar pa se s to teorijo ne strinja teorija o morali, ki pravi, da je naloga kaznovalne politike udejanjati pravičnost. S tem je mišljeno, da se kaznuje osebe, ki so storile kaznivo dejanje in so za to odgovorne. Kazenske sankcije pa morajo biti primerne kaznivemu dejanju. Toda ta teorija na določena vprašanja ne daje pravičnih odgovorov, na katere ekonomska teorija odgovarja bolj uporabno.

Ali kriminalno dejanje povzroča družbeno ali zasebno škodo? Tradicionalni pogled o družbeni škodi govori o tem, da kriminalno dejanje povzroča predvsem škodo družbi kot celota. Zaradi tega stališča lahko:

- **upravičimo razliko med tožnikom v kazenskem in civilnem postopku;**
- **vsebuje t. i. »kaznivo dejanje brez žrtve«**, v katerem so dejanja, ki škodujejo družbi, a so izvedena prostovoljno, kaznovana. Primer takih dejanj so prostitucija, trgovina s prepovedanimi drogami in igre na srečo;
- **upravičuje kaznovanje poskusov izvršitve kaznivih dejanj** tudi takrat, ko le-ti niso uspešni. Kajti tudi če kaznivo dejanje ni uspelo, v družbi vzbuja strah in povzroča drugo škodo.

Pri določanju krivde je pomembno, s kakšnim namenom je bilo kaznivo dejanje storjeno. Na ta način lahko ločimo različna stanja povzročitve kaznivega dejanja, in sicer: **skrben** (brez krivde), **nezavestno malomaren**, **zavestno malomaren** (malomaren), **naklep in krutost** (namerno dejanje).

Značilnost kaznivih dejanj je tudi, da mora državni tožilec v kazenskem postopku dosegati višji dokazni standard kot zasebni tožilec (Cooter, R., & Ulen, T., 2005).

Na koncu lahko zaključimo z ugotovitvijo, da čeprav nas kazniva dejanja neposredno ne prizadenejo, pa nas, kot razlaga tradicionalna teorija kazenskega prava, prizadenejo posredno.

2.1.1.2 Ekonomska teorija zločina in kazni

Ekonomska teorija kriminalnega vedenja ponuja model za napovedovanje kriminalnega vedenja. Odškodninsko pravo pa spodbudi povzročitelje kaznivih dejanj, da sprejmejo nastale stroške.

Večina kaznivih dejanj je obenem tudi civilni delikt (storilci se lahko srečajo z odškodninsko tožbo). Torej če bi storilci kaznivih dejanj sprejeli stroške kaznivih dejanj, kazensko pravo ne bi rabilo obstajati. Toda zaradi več razlogov civilni postopki tega ne zmorejo in zato je potrebno kazensko pravo. Ti razlogi so (Cooter, R., & Ulen, T., 2005):

- nadomestilo: v določenih postopkih nadomestila ne moremo zagotoviti (v primeru, ko oseba izgubi telesni ud ali otroka, ne moremo določiti nadomestila, ker ne moremo vrednostno določiti, koliko nekomu pomeni roka ali otrok);
- večja zaščita pravic kot interesov: to lahko definiramo tako, da je prostovoljna izmenjava dobrin boljša, kot če izmenjava dobrin poteka brez privolitve obeh strank (kraja), saj to omogoča, da so dobrine v rokah tistih, ki jih najbolj cenijo. Da se zaščiti in spodbudi prostovoljno izmenjavo dobrin, pa je treba zagotoviti prave kazenske sankcije;
- nujnost kazenske sankcije za zastraševanje: če je kazenska sankcija večja kakor vrednost ukradenega predmeta, se tatu ne izplača krasti.

Ekonomska teorija zločina in kazni govori tudi o kazenskih sankcijah in racionalnih kaznivih dejanjih, o preprečevanju kaznivih dejanj in ekonomskih ciljih kazenskega prava. Zato bom o tem nadaljeval v poglavju o sankcijah.

2.2 UKREPI ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

Za preprečevanje korupcije poznamo formalne in neformalne ukrepe. Tipičen primer neformalnih ukrepov je, da kršitelja izpostavimo v medijih in tako njegova kršitev postane javno znana, s tem pa negativnih posledic ne nosi samo kršitelj, ampak tudi njegovi družinski člani. Problem neformalnih ukrepov je ta, da se posameznika obsodi, še predno je ta dejansko obsojen in ni še popolnoma dokazano, da je res storil kaznivo dejanje. S tem se posamezniku lahko naredi nepopravljivo škodo, kot je izguba dobrega imena. Formalni ukrepi pa so določeni z zakonom (Korupcija integriteta in etika, 2015).

2.3 SANKCIJE

Kršitve v zvezi s koruptivnimi dejanji se obravnavajo različno. Če so kazniva dejanja manj škodljiva za družbo, se jih obravnava kot prekršek in so sankcije za njih tudi bolj mile. V primeru hujših kršitev pa so sankcije strožje. Pooblastila za obravnavo kaznivih dejanj imata tožilstvo in policija. Komisija za preprečevanje korupcije nima tega pooblastila, ampak samo sodeluje pri preiskavah in odkrivanju korupcije, kot to določa Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Korupcija integriteta in etika, 2015).

2.4 KAZENSKJE SANKCIJE EKONOMSKE TEORIJE

Po ekonomski teoriji se oseba, ki se odloči za kaznivo dejanje, odloči po racionalnih kriterijih ali z drugimi besedami odloči se, ali se zločin splača. Posledično teorija govori o tem, da mora biti kazenska sankcija dovolj velika, da glede na velikost zločina odvrne zločinca od kaznivega dejanja. Če je kaznivo dejanje večje, je sankcija strožja. V primeru, da je kazenska sankcija enaka znesku, ki ga je zločinec ukradel, je sankcija brez pomena, saj zločinca ne odvrača od zločina. Zato mora biti sankcija dovolj velika, da doseže odvračalni učinek.

Kot pravi zakon o povpraševanju, se povpraševanje poveča, ko se cena izdelka zmanjša, po konceptu tega zakona pa deluje tudi zakon o zastraševanju, ki naj bi deloval tako, da ko se poveča kazenska sankcija, se zmanjša število kaznivih dejanj.

V primeru, ko kazenska sankcija ne deluje odvračalno, se pojavi vprašanje, po kakšnem načinu določimo optimalno kazen. Kriterij za določanje kazni pa se oblikuje na podlagi, ali je bil zločin nameren ali ne oz. ali je storilcu kaznivega dejanja za to žal ali ne.

Čeprav ekonomska teorija govori, da se ljudje odločijo za kaznivo dejanje na podlagi izračunanih lastnih interesov, pa to ne drži popolnoma. Veliko ljudi se odloči na podlagi motivacije in spoštovanja do prava in osebnih prepričanj. Kajti če državljani ne bi spoštovali prava, bi država razpadla (Cooter, R., & Ulen, T., 2005).

3 KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

Protikorupcijska komisija ali komisija za preprečevanje korupcije je samostojen in neodvisen državni organ, katerega namen je na podlagi Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije preprečevati koruptivna dejanja in s tem ohranjati in krepiti učinkovito delovanje pravne države. Komisija ni podrejena vladi ali državnemu zboru in od njih tudi ne dobiva kakršnih koli navodil. Kot organ za preprečevanje korupcije ima izvršilna, nadzorstvena in preiskovalna pooblastila, vendar pa ni organ pregona.

Leta 2001 je bila na priporočilo Sveta Evrope ustanovljena organizacija oz. Urad Vlade Republike Slovenije za preprečevanje korupcije. Urad je bil predhodnik Komisije za preprečevanje korupcije in je deloval tri leta. Leta 2004 je bil sprejet nov zakon, na podlagi katerega se je Urad Vlade RS za preprečevanje korupcije spremenil v Komisijo za

preprečevanje korupcije. Zakon je določal večja pooblastila v boju proti korupciji. Z novim zakonom pa se nadgrajevanje komisije še ni zaključilo, saj je 5. junija 2010 v veljavo stopil nov zakon, ki je komisiji še povečal pooblastila in zmanjšal odvisnost od politike. Pomembna sprememba tega zakona je prinesla to, da jo sedaj imenuje predsednik države na predlog posebne komisije. Ta zakon se imenuje Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije in je v veljavi še danes.

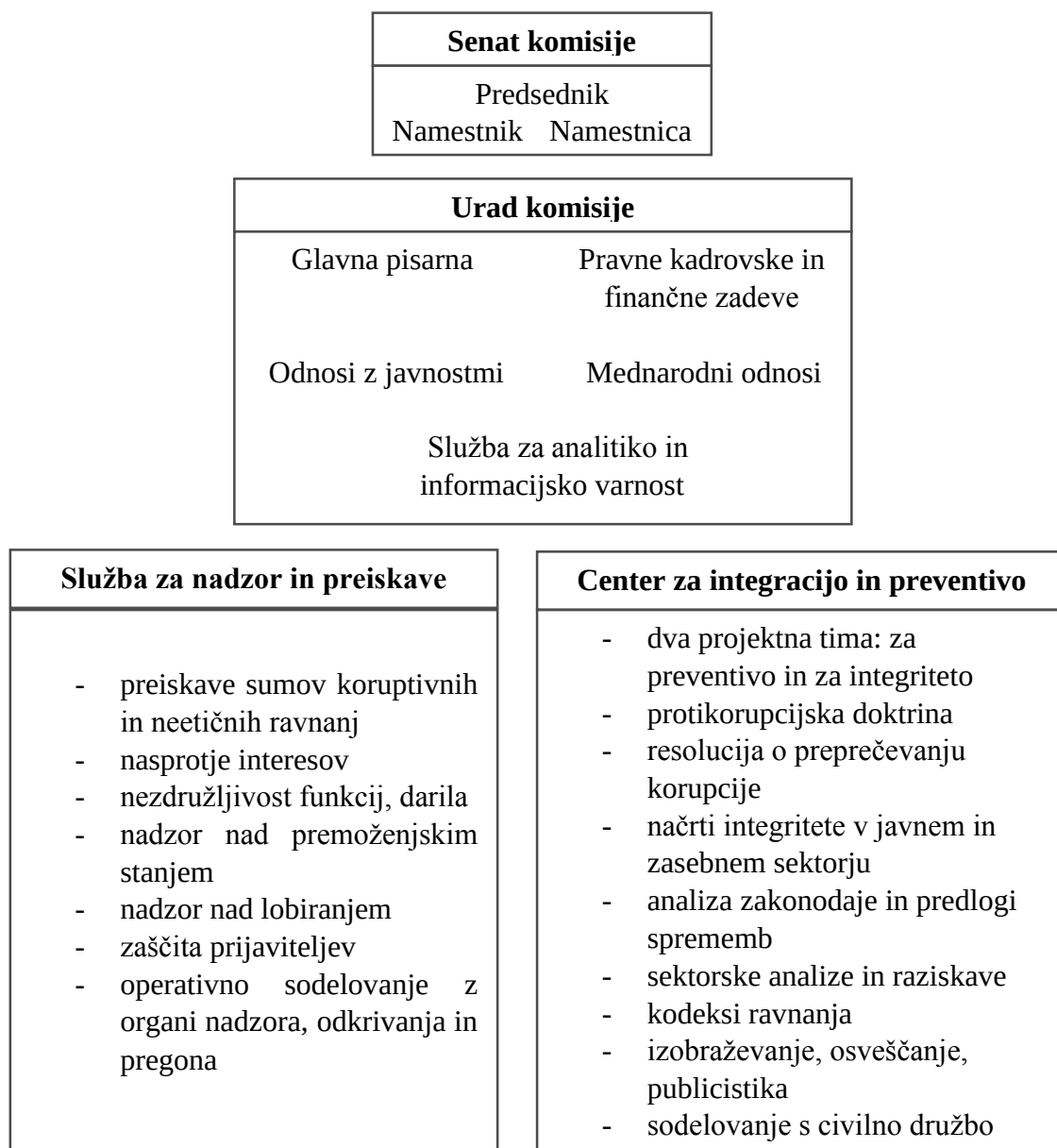
Da je komisija neodvisna in samostojna, se kaže že v tem, da je pri svojem delovanju vezana zgolj na ustavo in zakon. Ker je to zelo pomemben državni aparat, njeno imenovanje in sestavo določi organ nadzora. Imenovanje vodstva komisije opravi predsednik države, in sicer za šestletni mandat. Pred tem se posvetuje s posebno komisijo, v kateri so predstavniki vseh treh vej oblasti in civilne družbe (Komisija, 2015).

3.1 SESTAVA IN POSTOPEK IMENOVANJA

Z novim zakonom ZIntPK (Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije) sta se spremenila sestava in imenovanje komisije. V prejšnjem zakonu je imela komisija pet članov, ki jih je imenoval Državni zbor RS. Predsednik republike je predlagal predsednika in njegovega namestnika, Sodni svet, Komisija Državnega zbora RS in Vlada RS pa so predlagali po enega člana.

Novi zakon pa določa, da Komisijo za preprečevanje korupcije oz. Senat komisije sestavljajo trije člani (predsednik in dva namestnika), ki jih imenuje predsednik države na predlog izbirne komisije, sestavljene iz petih članov. Vlada RS, Državni zbor RS, neprofitne organizacije zasebnega sektorja s področja preprečevanja korupcije ter Sodni in Uradniški svet vsak predlaga po enega člana. Ta postopek še dodatno potrjuje in utrjuje neodvisnost komisije (Poročilo o delu komisije, 2013).

Slika 1: Organizacijska struktura Komisije za preprečevanje korupcije

Vir: Komisija za preprečevanje korupcije, poročilo o delu komisije 2013, str.27

3.1.1 SLUŽBA ZA ANALITIKO IN INFORMACIJSKO VARNOST

V službi za analitiko in informacijsko varnost so trenutno zaposleni razvijalec oz. informatik analitik, ki je bil zaposlen za obdobje enega leta z nalogo krepitve informacijske podpore delovnim procesom komisije in za nadgradnjo projekta Transparentnost. Pred tem je komisija za take naloge najemala zunanje izvajalce. To službo sestavljata še dva člana, ki pa sta trenutno zaposlena v SAIV. Glavne naloge službe za informacijsko varnost so obdelava in analiza podatkov ter skrb za varovanje informacijske opreme. V letu 2013 je služba za analitiko dosegla velike napredke na področju internih aplikacij, namenjenih zbiranju in analizi podatkov. Kot eno najpomembnejših aplikacij so skupaj z raziskovalci z Inštituta Jožefa Stefana razvili tako imenovani Supervizor, katerega glavna naloga je, da omogoča vpogled v transakcije javnih institucij (Poročilo o delu komisije, 2013).

3.1.2 SLUŽBA ZA NADZOR IN PREISKAVE

Glavne naloge službe za nadzor in preiskave so, da izvaja nadzorstvene naloge komisije, sodeluje z organi pregona in nadzora pri operativnih nalogah, ugotavlja in odloča o sumih korupcije in njenih sankcijah, nadzoruje in preiskuje sume korupcije ter predlaga sprejem mnenj, stališč, priporočil o sumih koruptivnih dejanj. Trenutno služba za nadzor in preiskave zaposluje 16 ljudi (Poročilo o delu komisije, 2013).

3.1.3 CENTER ZA INTEGRITETO IN PREVENTIVO

Center za integriteto in preventivo (CIP) izvaja preventivne pristojnosti komisije. To pomeni, da CIP preventivno usposablja javne uslužbence, kako reagirati v primeru korupcije oz. kako preprečevati korupcijo, spremlja, če se integriteta izvaja po načrtu, pripravlja razne strokovne podlage o neetičnih in nezakonitih ravnanjih. Javnost ozavešča o preprečevanju korupcije tako, da sodeluje z raznimi medijskimi hišami, strokovnimi, znanstvenimi institucijami, objavlja razno strokovno literaturo itd. CIP zaposluje 5 uslužbencev (Poročilo o delu komisije, 2013).

3.2 NALOGE KOMISIJE ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

Glavne naloge Komisije za preprečevanje korupcije so, da krepí integriteto in zagotavlja transparentnost v javnem sektorju. Namen tega je krepiti zaupanje v javne institucije oz. v pravno državo. S prenovi zakona ZPKor v ZIntPK so se naloge in pristojnosti komisije še razširile in okrepile. ZIntPK omogoča komisiji, da lahko sedaj bolj učinkovito krepí delovanje pravne države, kar je tudi njen glavni namen. Te pristojnosti komisija opravlja tako, da (Poročilo o delu komisije, 2013):

- poizkuša zagotoviti, da se med izpolnjevanjem ustavnih in zakonskih funkcij deluje neodvisno in nepristransko. To dosega z omejevanjem in preprečevanjem korupcije;
- spodbuja posameznike in institucije k razvoju integritete, kar preprečuje oz. odkriva korupcijo. To spodbujanje se kaže tako, da uresničujejo resolucije za preprečevanje korupcije, pomagajo pri izobraževanju, oblikujejo strokovna mnenja itd.;
- nadzoruje lobiranje in premoženja funkcionarjev ter njihovo sprejemanje daril. Preprečuje nasprotja interesov in korupcijo;
- določa pogoje, ki podpirajo dobre strani lobiranja, kaznuje pa slabe in neetične strani le-tega. Tako zagotavlja transparentnost opravljanja dejavnosti lobiranja;
- tiste, ki prijavijo koruptivno dejanje, zaščiti, s tem spodbuja in krepí odkrivanje koruptivnih dejanj;
- krepí in podpira sodelovanje pri preprečevanju in zatiranju korupcije na mednarodni ravni;

- krepí in dvíga íntegriteto v Republiki Sloveniji ter preprečuje korupcijo, k temu pa spodbuja še državne organe, organizacije javnega sektorja, osebe z javnimi pooblastili, medije, civilne institucije, pravne in fízične osebe.

3.3 NALOGE KPK PO ZAKONU O ÍNTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE

Zakon o íntegriteti in preprečevanju korupcije določa naloge in pristojnosti komisije v 12. členu.

12. člen Zakona o íntegriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/2011 z dne 2. 9. 2011) določa, da mora komisija pripravljati strokovne podlage za krepitev íntegritete, spremljati in nadzorovati podatke o tem, če se naloge za preprečevanje korupcije izpolnjujejo, ter spremljati zadeve s področja mednarodne korupcije. Skrbi, da se íntegriteta krepí in pri tem izobražuje ljudi, ki so odgovorni za načrte íntegritete. Pojasnjuje priporočila in stališča v zvezi z vsebino ZIntPK, opravlja naloge v zvezi z lobiranjem, skrbi za izvajanje resolucije in pripravlja njene spremembe, ki urejajo preprečevanje korupcije v RS. Za posamezne organe, ki so opredeljeni v resoluciji za preprečevanje korupcije v RS, daje soglasja za načrte aktivnosti, kako bodo uresničevali to resolucijo. Daje predloge pristojnim organom, kako uresničevati obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih aktov s področja preprečevanja korupcije, ter jih tudi opozarja k uresničevanju teh obveznosti. Pri pripravi predpisov o preprečevanju korupcije komisija sodeluje s pristojnimi državnimi organi, podaja pobude za njihove spremembe in dopolnitve ter spremlja, kako se ti predpisi uresničujejo. Pred obravnavo predlogov zakonov in ostalih predpisov s področja preprečevanja korupcije lahko KPK podaja svoja mnenja, lahko pa poda tudi pobudo vladi in državnemu zboru, kako s sprejetjem zakona ali drugih predpisov urediti določeno področje z njenimi pristojnostmi in nalogami. Komisija sodeluje s podobnimi organi iz drugih držav, mednarodnimi neprofitnimi organizacijami zasebnega sektorja, z raznimi znanstvenimi, strokovnimi in medijskimi organizacijami s področja preprečevanja korupcije. Vodi tudi evidence v skladu z ZIntPK in objavlja strokovno literaturo, za uporabnike zasebnega sektorja pa pripravlja ukrepe in načrte za preprečevanje korupcije.

4 ZAVEZANCI ZAKONA O ÍNTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE

Po zakonu o íntegriteti in preprečevanju korupcije so glavni zavezanci tega zakona uslužbenci javnega sektorja. Zakon se nanaša predvsem na javni sektor oz. delovanje le-tega in njegove akterje. To so osebe, ki opravljajo neko funkcijo v javnih institucijah in institucijah z javnimi pooblastili. Vendar se zakon ne nanaša samo na javni sektor, ampak je v njem tudi nekaj določb, ki zajemajo tudi področja zasebnega sektorja, kot npr. lobiranje. Zavezanci zakona so funkcionarji (poslanci, člani državnega sveta, predsednik vlade in republike, sodniki itd.), pravne osebe (gospodarske družbe, zavodi, društva, organizacije itd.), lobisti, nosilci javnih pooblastil (vse osebe, tako pravne kot fízične, ki na podlagi zakona pridobijo pooblastilo za opravljanje določenih funkcij javne uprave), lokalne skupnosti (občine, mestne občine), uradniki na položaju (generalni direktorji, načelniki upravnih enot itd.), uradniki, državni organi (vsi organi državne uprave), osebe za javna

naročila, poslovodne osebe (direktorji javnih agencij, direktorji javnih skladov itd.), lobisti in lobiranci (Zavezanci in njihove dolžnosti, 2015).

4.1 LOBIRANJE

Definicija o lobiranju opredeljuje lobiranje kot nastanek konfliktov, ki vzbujajo etične pomisleke. S komunikacijskega vidika je lobiranje del zunanjih komunikacij v neki organizaciji. Ta zunanji del komunikacij je zelo povezan z osebno ali skupinsko komunikacijo v podjetju, izraža se kot pogajanje pri raziskavah in pa tudi za množične komunikacije, ki se izražajo kot raziskave o politični moči ter moči in vlogi medijev. Lobiranje je načrtovano kot del notranjih komunikacij organizacij, politični ukrepi pa so namenjeni zunanjemu okolju.

Kot govorijo nekatere prejšnje raziskave o lobiranju, bi z novo definicijo lobiranje opredelili tako, da le-to vpliva na komunikacijo z javnostjo pri določenih političnih odločitvah. Ta javnost so politiki, uradniki, konkurenti, mediji in državljani. Glavni konkurenti lobistom so sindikati, razna združenja, podjetja in javne ustanove. Osrednja teorija o lobiranju pa govori o tem, da je lobiranje gradnja in vzdrževanje odnosov s politiki in da ima lobist vedno namero vplivati na politično odločanje (Jaatinen, M., 1998).

4.1.1 LOBIRANJE V SLOVENIJI

O lobiranju govorimo takrat, ko nek posameznik poizkuša na neko odločitev odločevalcev s področja sprejemanja zakonov in javnih politik vplivati tako, da se ti odločijo delovati nejavno in v interesu neke organizacije. Da lahko oseba pridobi naziv lobist, se mora vpisati v register lobistov Republike Slovenije, oseba mora biti stara vsaj osemnajst let, mora biti poslovno sposobna in ne pravnomočno obsojena na več kot šest mesecev zapora oz. če je oseba opravljala funkcionarsko službo, lahko postane lobist šele po dveh letih od prenehanja opravljanja te službe, oseba tudi ne sme biti zaposlena v javnem sektorju. Tiste osebe, ki lobirajo za določeno interesno organizacijo in so v njej zaposlene, se ne rabijo vpisati v register lobistov, saj veljajo za izjemo.

Da KPK lahko zagotovi učinkovit pregled in nadzor nad lobiranjem, je pomembno, da je lobiranje in določanje pravic lobirancev in lobistov urejeno tako, da je nadzor vplivanja nad odločitvami javnega sektorja transparenten. Komisija pa to lahko zagotavlja le z učinkovitim nadzorom javnega sektorja. Pomembno je tudi ozaveščanje posameznikov, javnih institucij in civilne družbe (Lobiranje, 2015).

Po ugotovitvah KPK naj bi javni uslužbenci v praksi velikokrat pristali na stike z neregistriranimi lobisti in pa da tisti, ki pristanejo na registrirane lobiste, o tem ne poročajo, čeprav zakon določa, da javni uslužbenci lahko sprejmejo stik z lobistom samo, če je ta registriran. V državi se opaža, da se določbe v zvezi z lobiranjem ne izvajajo popolno (Evropska komisija 2014).

Transparency international (TI) je v letošnjem (2015) poročilu o lobiranju v Evropi na prvo mesto uvrstil Slovenijo. Slovenija je med 19 udeleženiimi v raziskavo dosegla najboljše

rezultate glede kakovosti zakonske ureditve lobiranja. Zakonodaja v Sloveniji zavezuje javne uslužbenke, da poročajo o stikih z lobisti. Tako ima javnost vpogled v informacije o tem, kdo in za koga lobira ter s kom je v stiku. Kot slabost so pri TI izpostavili, da je izvajanje predpisov pomanjkljivo in je le redko kdo zaradi tega kaznovan (STA., 2015, 15. april).

5 BOJ PROTI KORUPCIJI NA NIVOJU EVROPSKE UNIJE

Evropska unija se sooča s korupcijo na več področjih. Korupcija se lahko pojavi kot politična korupcija, lahko so to koruptivna dejanja organiziranega kriminala ali pa zasebna korupcija. Čeprav se le-ta med državami članicami razlikuje, pa ima velik vpliv na samo Evropsko unijo kot celoto. Podatki o gospodarstvu povedo, da zaradi korupcije v EU letno nastane okoli 120 milijard evrov škode. Posledice korupcije se odražajo kot zmanjšanje naložb, oviranje delovanja notranjega trga, negativen vpliv na javne finance itd.

Leta 2003 je Evropska unija sprejela sklep o boju proti korupciji, s katerim naj bi kriminalizirala tako aktivna kot pasivna podkupovanja v vseh članicah EU. Da bi Evropska komisija lahko merila prizadevanja o spopadu s problemi korupcije, je s sprejetjem stockholmskega programa pridobila politični mandat. Leta 2011 je Komisija sprejela mehanizme za ocenjevanje EU članic o prizadevanju v boju proti korupciji. V Evropskem protikorupcijskem poročilu Komisija tako podaja tudi ocene prizadevanja v boju proti korupciji. Ti mehanizmi pa ne samo, da ocenjujejo prizadevanja, ampak tudi spodbujajo članice k učenju in izmenjavi dobrih praks (Special Eurobarometer 397, 2014).

5.1 KORUPCIJA IN DRŽAVE ČLANICE

Politika v evropskih državah vse več poudarka daje na boj proti korupciji in to tudi vključuje v svoje politične programe. V večini držav priznavajo resnost korupcije in se zavedajo težav, ki jih le-ta prinaša, zato tudi razvijajo in uvajajo protikorupcijske programe v svoje gospodarstvo. Nekatere države članice so nedavno že sprejele protikorupcijske strategije, nekatere pa še ne. Tiste države, ki so sprejele strategije, so jih sprejele na podlagi ocen in učinkov prejšnjih programov ter s sodelovanjem javnih, civilnih in avtonomnih institucij.

Tiste države, ki se soočajo z veliko korupcije, so v večini uvedle zelo zahtevne in kompleksne strategije in programe za boj proti korupciji, pa vendar ti ukrepi niso prinesli dobrih rezultatov. Še več, tiste države, ki niso uvedle teh zahtevnih programov in ukrepov oz. jim le-teh primanjkuje, so zabeležile zmanjšanje korupcije. Te države so korupcijo zmanjšale samo s preventivnimi sistemi, z visokimi standardi preglednosti itd.

Zaradi povečanja korupcije na političnem področju, zlorabe položajev, zlorabe javnih sredstev, neetičnega vedenja politikov se je povečalo nezadovoljstvo in nezaupanje javnosti v politiko in njeno delovanje. Pereč problem v številnih državah članicah predstavlja moralna in etična odgovornost politikov oz. njihova integriteta. Ker primanjkuje raznih kodeksov ravnanj za ljudi s pomembnimi javnimi funkcijami in tiste države, ki imajo te kodekse, nimajo učinkovitega mehanizma za sankcioniranje kršitev teh pravil, to pomembne javne funkcionarje postavlja v položaj neetičnega in nemoralnega ravnanja. Posledično se to ne odraža samo kot nezaupanje javnosti v politično elito, ampak tudi kot izguba ugleda v

mednarodnem okolju. Zato se države članice čedalje bolj borijo proti korupciji in izvajajo pomembne reforme za preprečitev le-te.

Izziv pri boju proti korupciji na nivoju EU je, da imajo politike držav članic neusklajene opredelitve javnega uslužbenca. Zato je v letu 2012 Komisija predlagala direktive, ki bi urejale področje o kazensko pravni zaščiti pred goljufigjami in povezanimi kaznivimi dejanji, ki škodujejo finančnim interesom Evropske unije. V njej je opredelila, da so javni uslužbenci osebe na zakonodajnem položaju, in pa tudi določila, da bi bila koruptivna dejanja izvoljenih funkcionarjev kazniva dejanja. Vendar pa direktiva pri pogajanjih s strani Sveta in Evropskega parlamenta ni doživela velike podpore (Evropska komisija, 2014).

5.2 MEHANIZMI ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

Kot je bilo že omenjeno, se države članice borijo proti korupciji na različne načine. Ti načini so uporaba preventivnih politik, mehanizmi zunanega in notranjega nadzora (razen kazenskega pregona), prijava premoženja in pravila glede navzkrižja interesov (Evropska komisija, 2014).

5.2.1 UPORABA PREVENTIVNIH POLITIK

Kadar govorimo o preventivnih politikah, govorimo o etičnih pravilih, ozaveščanju, kulturi integritete znotraj organizacij, o mehanizmih nadzora, preglednosti dostopa do informacij javnega značaja, sistemov za ocenjevanje delovanja javnih institucij itd. Ta politika je v nekaterih državah prinesla veliko uspehov na področju preprečevanja korupcije. V teh državah se korupcija ne šteje kot velik problem, pa vendar z raznimi programi integritete in preventive preprečujejo korupcijo. V ostalih državah pa se korupcija šteje kot majhen problem in ne uporabljajo preventivnih politik oz. te ne prinašajo dobrih rezultatov.

Primer dobre preventivne politike je Nizozemska. Na Nizozemskem imajo urad za spodbujane integritete javnega sektorja (BIOS), ustanovljenega s strani ministrstva za notranje zadeve in zadeve kraljestva. Naloge tega neodvisnega inštituta so, da spodbuja integriteto, preglednost in odgovornost. Poleg tega pa v številnih mestih po državi izvajajo lokalno politiko integritete, ki je postala neločljiv del lokalne uprave (Evropska komisija, 2014).

5.2.2 MEHANIZMI ZA ZUNANJI IN NOTRANJI NADZOR

Za odkrivanje in preprečevanje korupcije v javnih organih imajo mehanizmi nadzora zelo pomembno vlogo. Pomembni so zato, ker je za nekatero korupcijo v javni upravi pomembna celovita obravnava, usmerjena v izpopolnjevanje nadzornih in preventivnih mehanizmov. Nekaterе države članice pa s preprečevanjem korupcije preveč obremenjujejo tožilstvo, protikorupcijske agencije in organe pregona. Postavljajo jih kot edine odgovorne za preprečevanje korupcije, kar pa jih poleg ostalih zadoležitev še dodatno obremenjuje. Vseeno pa so tudi ti organi zelo pomembni pri odpravljanju in preprečevanju korupcije. Notranjega nadzora na lokalni ravni številnih držav članic primanjkuje in je tudi zelo neusklajen. Vendar

bi ga bilo treba okrepiti in uskladiti, da bi lahko učinkovito zagotavljali rezultate v zvezi s preprečevanjem korupcije (Evropska komisija, 2014).

5.2.3 PRIJAVA PREMOŽENJA

Zaradi zagotavljanja večje preglednosti in lažjega nadzora nad nezakonitim pridobivanjem premoženja, odkrivanjem korupcije, navzkrižjem interesov in nezdružljivosti je prijava premoženja uslužbencev, zaposlenih v javnih službah, zelo pomembna praksa za utrjevanje odgovornosti. Za prijavo premoženja izvoljenih funkcionarjev poznamo več pristopov, in sicer lahko vsebujejo omejene prijave ali neprijave, lahko pa vključujejo precej obsežne informacije o premoženju. Vendar pa se opaža nov trend, ki zahteva strožji pristop glede prijave premoženja javnih uslužbencev. Zato se je uvedlo sisteme prijave premoženja ali se jih je napovedalo tudi v tistih državah članicah, kjer prej to ni bilo potrebno. Načini za preverjanje prijav se med državami članicami razlikujejo. V nekaterih državah imajo pristojni organi omejena pooblastila in orodja, v drugih primanjkuje dokazov o izvrševanju pravil, v tretjih pa obstajajo specializirane protikorupcijske agencije z vsemi potrebnimi pooblastili in orodji za premoženje javnih uslužbencev. Te agencije delujejo neodvisno. Pri prijavi premoženja je treba upoštevati tudi varstvo podatkov in ostale zakone v posameznih državah, zato se prijava premoženja glede na članice razlikuje (Evropska komisija, 2014).

5.2.4 PRAVILA GLEDE NAVZKRIŽJA INTERESOV

Ko javni uslužbenci ravnajo ali nameravajo ravnati v zasebno korist, pride do pojava navzkrižja interesov. To pomeni, da kadar javni uslužbenec deluje v svojo korist ali korist za njegovo sorodstvo, prijatelje ali kakršne koli organizacije, s katerimi je že imel poslovne ali politične odnose, pride do navzkrižja interesov, ki se v posameznih državah EU različno sankcionira.

Nadzor v državah članicah je tak, da imajo nekatere države članice neodvisne agencije, druge pa imajo namensko zakonodajo. Problem pri tem je, da je preverjanje vsebine formalistično in omejeno na upravna preverjanja, za večja preverjanja pa je zmogljivost spremljanja in orodij nezadostna. Drugi problem nastane pri sankcioniranju, ko so sankcije za izvoljene funkcionarje precej omejene in šibke. Navzkrižje interesov je zajeto v kodeksih ravnanj, vendar pa v njih ni odvrčalnih sankcij. Največkrat pride do navzkrižja interesov pri odločanju o javnih sredstvih in pri javnih naročilih (Evropska komisija, 2014).

5.3 ZATIRANJE KORUPCIJE

V trenutnem času, ko denar predstavlja moč in položaj, si nekateri posamezniki oz. elitna družba posameznikov prizadeva pridobiti čim več denarja, kar pa nekatere pripelje do tega, da zaradi pohlepa želijo še več in posledično začnejo pridobivati denar na nezakonit način. Obseg koruptivnih dejanj je težko oceniti, vendar se ocenjuje na približno 2,6 bilijona na leto. Ti zneski so že tako veliki, da imajo konkreten vpliv na socialno in politično kakovost življenja državljanov. Tako vlade in mednarodne organizacije veliko pozornosti namenjajo preprečevanju in zatiranju korupcije.

V skupnem sodelovanju vlad in organizacij je nastalo veliko priporočil za reforme. Ta priporočila so okrepljen nadzor, kar pomeni, da morajo biti uradniki odgovorni za izvajanje

predpisov o javnih naročilih in v zvezi s tem sprejetih odločitvah. Da pa se lahko vzdržuje takšna odgovornost, je treba zagotoviti tudi verodostojen sistem sankcij (Sikka, P. & Lehman, G., 2015).

V EU velja splošno vzpostavljeno standardizirano kazensko pravo s področja korupcije, katerega so sprejele vse države članice razen ene. Zaradi pospešitve postopkov, povečanja učinkovitosti, uvedbe strožjih sankcij, boljše opredelitve kaznivih dejanj s področja korupcije so nekatere članice uvedle ali uvajajo korenite in obsežne spremembe kazenskega prava in kazenskega postopka.

Za zatiranje korupcije ima vsaka država možnost, da izbira, katere institucije so potrebne za obravnavo korupcije na njihovem področju. Odločijo se na podlagi ustave, pravnih okvirjev v državi, tradicije, razširjenosti korupcije itd.

Represivne in preventivne naloge za namen preprečevanja korupcije se v več državah članicah izvaja tako, da imajo vzpostavljeno centralno protikorupcijsko agencijo, ki je ponekod pooblaščen tudi za preverjanje premoženja, navzkrižje interesov, nezdružljivost in financiranje strank. V drugi državah članicah pa se s korupcijo spopadajo tako, da imajo za to namenske policijske in tožilske službe. Z ustanovitvijo protikorupcijskih agencij država ne pridobi univerzalnih rešitev za zatiranje in preprečevanje korupcije. Učinkovitost teh agencij se kaže v različnih državah članicah različno. Nekatere države dosegajo boljše rezultate, druge pa slabše. Primer dobre prakse v zvezi s protikorupcijskimi agencijami je tudi slovenska Komisija za preprečevanje korupcije.

Ker sodobna praksa kaže, da prisilni ukrepi niso dovolj, imata pomembno vlogo pri zatiranju korupcije policija in tožilstvo, ki ima možnost, da naloži odvračalne sankcije. Policija pa s svojimi ukrepi postaja del, ki je najbolj viden na področju preprečevanja korupcije. Zelo pomembno vlogo pri preprečevanju korupcije ima neodvisnost sodstva, zato je pomembno, da sodstvo deluje neodvisno in na visokih etičnih standardih, da lahko ta v primerih korupcije deluje samostojno, objektivno in nepristransko. Pa vendar v več državah članicah primanjkuje dobrega sodelovanja med policijo in protikorupcijskimi agencijami. Za sodstvo se pojavljajo pomisleki glede integritete sodstva v primerih korupcije. V vse več državah prihaja do tega, da primeri korupcije zastarajo, ker sodstvo ni dovolj odločno in suvereno pri svojih odločitvah (Evropska komisija, 2014).

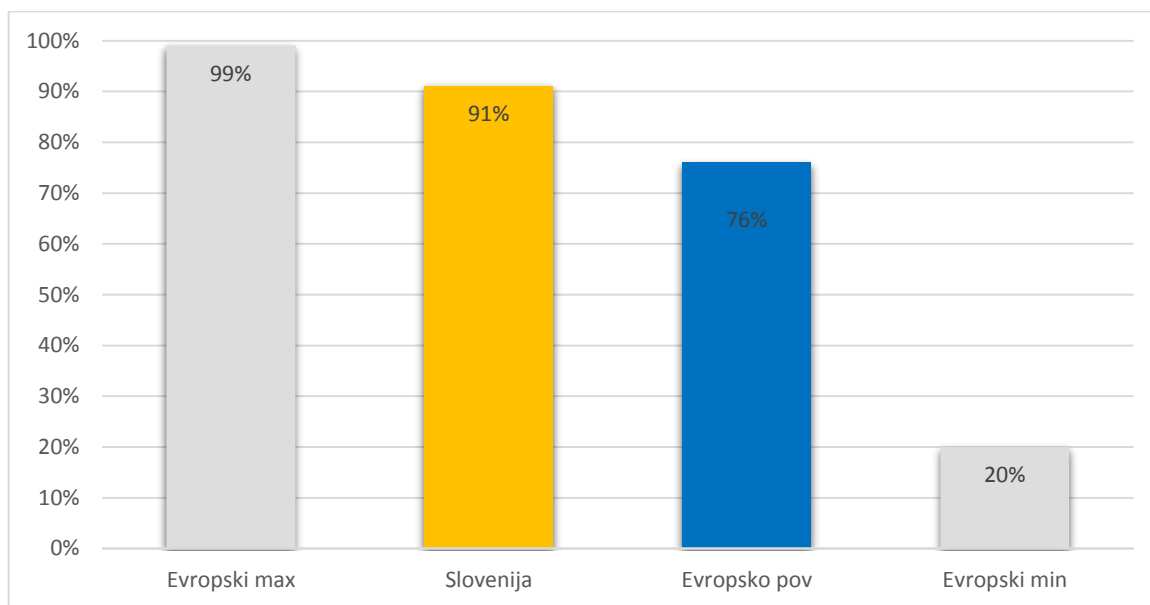
5.4 EVROPSKA KOMISIJA O KORUPCIJI V SLOVENIJI

Slovenija je v boju proti korupciji ena izmed najbolj dejavnih držav Srednje in Vzhodne Evrope. Čeprav bi morala v svojih pravnih in strateških okvirih izboljšati še nekaj stvari, predvsem bi morali izboljšati nadzorne mehanizme, je Slovenija zelo napredovala pri zaznavanju in nadziranju korupcije. Z izboljšanjem zakonodaje je sprejela obveznost, ki določa, da morajo vsi slovenski javni organi sprejeti načrt integritete. V letu 2013 je zaradi pomanjkanja politične integritete v Sloveniji prišlo do padca vlade in posledično politične nestabilnosti, kasneje istega leta pa je zaradi premajhne podpore in politične volje odstopilo še vodstvo Komisije za preprečevanje korupcije. Da bi v Sloveniji še dodatno zmanjšali korupcijo, bi bilo potrebno še več prizadevanj s strani javnih organov, ne samo KPK in neodvisnih organov. Izboljšati bi bilo treba tudi integriteto med poslanci.

V letih 2010 in 2011 je bilo na področju preprečevanja korupcije, izboljševanja integritete, nasprotij interesov, preglednosti lobiranja, javnih naročil, zaščite prijaviteljev in kazenskih postopkov sprejetih kar nekaj pomembnih sprememb zakonodaje, kar Slovenijo postavlja v zelo dobro luč na področju protikorupcijske zakonodaje.

Mnenje slovenske javnosti o zaznavanju korupcije se je v zadnjih letih poslabšalo, kar je bilo opazno iz posebne raziskave Eurobarometra, ki je pokazala, da večina anketirancev meni, da se je korupcija v državi v zadnjih treh letih povečala in da je zelo razširjena. Večina anketirancev tudi meni, da se v Sloveniji najlažje pridobi nekatere javne storitve s korupcijo in poznanstvi (Evropska komisija, 2014).

Slika 2: Mnenje slovenskega prebivalstva o razširjenosti korupcije v državi

Vir: Evropska komisija, Poročilo EU o boju proti korupciji, 2014.

Vendar pa te ankete ne smemo jemati preveč resno, saj na mnenje populacije vplivajo številni dejavniki (mediji in splošno pesimistično mišljenje ljudi). V primeru, če bi ta anketa bila merodajna, bi 9 ljudi od 10 podleglo korupciji, kar pa je tudi za slovenske razmere zelo veliko.

6 MEDNARODNE ORGANIZACIJE V BOJU PROTI KORUPCIJI

Mednarodne organizacije imajo veliko vlogo pri preprečevanju korupcije na vseh področjih, zato poznamo več mednarodnih organizacij, ki se borijo proti korupciji. Ene iz med teh organizacij so tudi OECD (Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj), WB (Svetovna banka), OZN (Organizacija združenih narodov), IMF (Mednarodni denarni sklad) itd.

Protikorupcijske agencije so agencije, ki so jih državni organi pooblastili za obravnavo korupcije in zlorabo funkcij na javnih področjih. Če pogledamo bolj podrobno, v obravnavo spadajo: podkupovanje, etične kršitve (nasprotje interesov), sistemska korupcija ipd. Agencije imajo pooblastila, da lahko izpostavijo reševanje teh problemov (Kuris, 2015).

6.1 OECD

OECD je organizacija za gospodarsko razvite države. Njena naloga je, da oblikuje nove standarde in načela v gospodarskih razvojnih politikah. Programi, s katerimi oblikuje te standarde, pomagajo državam preprečevati in ugotavljati korupcijo in nasprotja interesov v javnem sektorju. Dobro opravlja pa tudi svoje delo glede razvijanja orodij za zviševanje integritete in transparentnosti. Eden izmed teh programov je bil s strani OECD sprejet leta 1997 in je v veljavo stopil leta 1999, in sicer so sprejeli Konvencijo o boju proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju (Mednarodne organizacije, 2015).

6.2 SVETOVNA BANKA (WB)

Ključni vir finančne in tehnične pomoči državam je Svetovna banka, ki z mednarodnim delovanjem veliko pripomore k preprečevanju korupcije. Z izdajo poročila je leta 1997 predstavila svojo strategijo za protikorupcijski boj. V tej strategiji se Svetovna banka bori za preprečevanje goljufij in korupcije znotraj projektov, ki jih sama financira, pomaga državam v boju proti korupciji (tistim, ki za to zaprosijo), upošteva korupcijo v razvojnih projektih, pri odločitvah o danih posojilih posameznim državam, v svojih analizah in strategijah proti korupciji ter podpira mednarodne napore za zmanjševanje korupcije (Mednarodne organizacije, 2015).

Leta 2005 je predsednik Svetovne banke postal Paul Wolfowitz, ki je program boja proti korupciji prevzel od predhodnika s to razliko, da se je odločil za precej močnejšo kaznovavno smer programa. Tako je napovedal zmanjšanje financiranja nekaterih največjih strank banke, kjer se pojavljajo pomisleki o korupciji. S tem je dal vedeti, da Svetovna banka ne bo dopuščala zlorabe svojih sredstev. Vendar pa je njegov način vodenja naletel na številna neodobravanja s strani mnogih organizacij in donatorjev (Marquet, H., 2007).

6.3 OZN

Organizacija, katere namen je vzdrževati mednarodni mir in varnost, izboljševati odnose med narodi, izboljševati življenjski standard in se boriti za človekove pravice na področju preprečevanja korupcije, spodbuja in usmerja globalno dejavnost. Ta organizacija je OZN oz. Organizacija združenih narodov. Urad ZN, ki deluje pod okriljem OZN, deluje v skladu s Konvencijo ZN proti korupciji. Ta konvencija je usmerjena v preprečevanje korupcije tako v zasebnem kot javnem sektorju, v preganjanje in kaznovanje koruptivnih dejanj in mednarodno sodelovanje pri preprečevanju korupcije in boju proti njej (Mednarodne organizacije, 2015).

Konvencija vključuje podrobne ukrepe, kako s politiko in prakso za preprečevanje preprečevati korupcijo in kako se boriti proti korupciji z ustanovitvijo organov za preprečevanje korupcije in z uporabo kodeksov ravnanja javnih uslužbencev. Vključuje tudi priporočila za odgovornost in preglednost v zvezi z upravljanjem financ v javnem in zasebnem sektorju ter priporočila o strožjih računovodskih in revizorskih standardih. V ukrepih so predstavljeni tudi postopki za preprečevanje pranja denarja in zagotovitev

neodvisnosti sodstva. Glede kaznovanja in zatiranja korupcije pa državam priporočajo pogodbenice (European Union).

6.4 GRECO

GRECO (The Group of States against Corruption) je mednarodna organizacija s sedežem v Strasbourgu, katere cilj je izboljšati delovanje svojih članic na področju delovanja proti korupciji. Ustanovljena je bila s strani Sveta Evrope, in sicer leta 1999. GRECO si prizadeva, da bi se vsi člani organizacije usposobili za boj proti korupciji s spremljanjem njihove skladnosti s standardi Sveta Evrope. To usklajevanje deluje na podlagi vzajemnega ocenjevanja in skupnega pritiska. Vse to pa pomaga prepoznati slabosti protikorupcijskih politik in izboljšati zakonodajo na področju korupcije. Omogoča neko osnovo za izmenjavo dobrih praks pri odkrivanju in preprečevanju korupcije.

GRECO ni omejen samo na članice Evropske unije, ampak se jim lahko pridružijo tudi vse druge države, ki so sodelovale pri pripravi sporazumov. Trenutno obsega 48 držav iz Evrope in Združene države Amerike, vse skupaj torej 49 držav. Država se lahko pridruži organizaciji tako, da z uradnim obvestilom obvesti generalnega sekretarja Sveta Evrope. Članice GRECO imajo vsaka po največ dva predstavnika, ki imata volilno pravico in pravico do sodelovanja na plenarnih zasedanjih. Organizacija deluje na podlagi statuta in poslovnika.

Delo poteka tako, da GRECO vse svoje članice obravnava enakopravno in zagotavlja strogo spoštovanje enakosti pravic med člani. Delovanje GRECO vključuje horizontalni proces ocenjevanja, ki pomaga državam članicam pri določanju novih potrebnih zakonov in reform. Organizacija deluje v ocenjevalskih ciklih. Prvi cikel je obravnaval državne protikorupcijske organe, prav tako pa se je ukvarjal s problematiko aretiranja politikov in z njihovo imuniteto. Trajal je od leta 2000 do leta 2002. Drugi cikel je trajal od leta 2003 do leta 2006, kjer so se osredotočali na prepoznavanje in zaseganje premoženja, pridobljenega s korupcijo v javni upravi. V tem ciklu so se ukvarjali tudi s preprečevanjem pranja denarja prek podjetij. Od leta 2007 pa poteka tretji cikel, v katerem se osredotočajo na raziskovanje za dodatne možnosti obtožb koruptivnih oseb in na transparentnost financiranja političnih strank (Council of Europe).

7 NEVLADNE ORGANIZACIJE

V boju proti korupciji poznamo poleg vladnih organizacij tudi nevladne organizacije. Za nevladne organizacije je značilno, da so ustanovljene na podlagi zakona, in sicer kot društvo, ustanova, zavod ali kakšna druga pravno organizacijska oblika. Razlika med vladno in nevladno organizacijo je ta, da nevladno organizacijo ustanovijo domače ali tuje fizične ali pravne osebe zasebnega prava. Ustanovljena je prostovoljno in ni namenjena osebnim ali poslovnim namenom služenja. Nevladna organizacija sama določa, kakšni bodo njeni cilji delovanja in kakšna bodo sredstva za njihovo doseg, delovati morajo samo v skladu s pravnim redom. Glavna značilnost nevladnih organizacij je ta, da delujejo samostojno in neodvisno od političnih strank, državnih organov in gospodarskih subjektov. Zaradi svoje neodvisnosti lažje izbirajo svoje cilje in jih tudi lažje uresničijo (Transparency international – Slovenija, b. l.).

Nevladne organizacije obstajajo zato, ker nekateri državljani menijo, da sta revščina in nepravilnost nezakonita stvar, proti kateri se je treba boriti. Po navadi so ta prepričanja podprta z nacionalnimi ustavami, sporazumi ali mednarodnimi konvencijami. Lahko pa so podprta tudi z vero in ideološkimi prepričanji.

Delujejo kot posredniki med njihovimi podporniki in njihovimi tarčami. NVO imajo tudi odgovornost do svojih donatorjev, da bodo porabile sredstva za tiste programe, ki so jih razglašale. Svoje delo lahko opravljajo na več načinov, in sicer lahko opravljajo storitve neposredno na njihove ciljne skupine ali pa za njih delujejo kot odvetniki, lahko pa delujejo kot povezava med drugimi nevladnimi ali raziskovalnimi organizacijami.

Dobre nevladne organizacije obstajajo zato, ker imajo državljani držav prepričanje oz. verjamejo, da imajo določeno odgovornost za izboljšanje delovanja države. Obstajajo zato, ker dobijo veliko podpore državljanov za delo na političnem in finančnem področju ter na področju človeških virov. Organizacije so pripravljene vzeti sredstva iz različnih virov, vendar morajo biti jasne v zvezi s tem, zakaj bodo ta sredstva porabile. Sredstev, namenjenih enemu programu, brez soglasja donatorja ne bi smele porabiti za druge programe. Za svoje delo in rezultate morajo biti pripravljene odgovarjati in delovati v zvezi z zakonodajo države, v kateri delujejo. Pri svojem delu ne uporabljajo nasilja in ga posledično tudi zavračajo (Holloway R., 2011, 6. september).

7.1 BOJ PROTI KORUPCIJI

Nevladne organizacije, ki se borijo proti korupciji, lahko opredelimo na več načinov. Nekatere so tiste, ki so v veliki večini odvisne od financiranja od tujih organizacij in so dovzetne za obtožbe s strani lokalnih organizacij, ker le-te menijo, da so le lutke tujih interesov. Kot drugi način opredelitve lahko izpostavimo tiste, ki so vodene s strani mladih izobraženih, politično aktivnih ljudi. Naslednja delitev je delitev na tiste, ki se zgledujejo po javnosti in njihovem zanimanju za boj proti nemoralu, neetičnosti, škodljivim vedenjem. Zadnja delitev je na tiste, ki predpostavljajo, da imajo podporo vseh državljanov.

Nevladne organizacije v različnih državah delujejo različno. V nekaterih državah delujejo proti koruptivnemu političnemu režimu in družbi, v drugih državah pa delujejo v okoljih korupcije, kjer ni pravil in integritete in kjer so glavni praktikanti korupcije prav politični voditelji (Holloway R., 2011, 6. september).

7.1.1 OMEJITVE

Prva velika omejitev nevladnih organizacij je, da verjamejo, da imajo vso podporo državljanov in s tem vso legitimnost. To se je v preteklosti že izkazalo za zmotno mišljenje, saj podpora javnosti ni tako velika, kot bi se pričakovalo. Prepričani so, da je njihovo delovanje pravilno in svoje prepričanje utemeljujejo z zakoni. NVO v večini začnejo z malo člani, kar pripelje do tega, da kasneje za iskanje podpore s strani ljudstva porabijo preveč časa, namesto da bi se posvečale svojim nalogam. Če se nevladne organizacije ne strinjajo z javnostjo, izgubijo javno podporo, s tem pa postanejo ranljive za vladne obtožbe.

Za boj proti korupciji je potrebna velika aktivna družbena udeležba. Če te družbene obveze ni, se pojavijo določene posamezne osebe, ki se skoraj same borijo proti korupciji. Zato v veliki večini delujejo izključno s finančno pomočjo tujine, kar je tudi druga največja ovira NVO. Ta pomoč tujine pa ima tri velike posledice, in sicer za NVO, ki dobiva močno finančno podporo iz tujine, ne moremo vedeti, kolikšno podporo uživa s strani lokalnega prebivalstva. Tuje financiranje po navadi pride v obliki projektov. Ti projekti pa so časovno določeni in trajajo krajši čas, medtem ko je boj proti korupciji vezan na daljša časovna obdobja. Večina donatorjev pa noče financirati dolgoročnih projektov, kar privede do manj uspešnega boja proti korupciji. Delovanje nevladnih organizacij na področju korupcije je relativno nov pojav. V preteklosti so nevladne organizacije delovale predvsem v zdravstvenem, kmetijskem, finančnem okolju ali pa na področju človekovih pravic. Vendar so ugotovili, da jim korupcija onemogoča dobro delovanje, zato so sklenili, da korupcija predstavlja novo področje, na katerem bodo delovali. Pojavi se problem, ker na področju preprečevanja korupcije ni veliko strokovnjakov ali izkušenih organizacij (Holloway R., 2011, 6. september).

7.1.2 MOŽNOST KORUPCIJE V NVO

Čeprav se nevladne organizacije borijo proti korupciji, pa ni zagotovljeno, da same ne delujejo koruptivno. Odobravanje in podpora javnosti do NVO sta pogosto visoka, ker so te organizacije videti kot čista protiutež lokalni korupciji, vendar če se za NVO izkaže, da je bila koruptivna, to zelo slabo vpliva nanjo s strani javnosti.

Obstajata dve vrsti korupcije nevladnih organizacij. Ene so tiste, ki zavestno izvajajo korupcijo in so motivirane zgolj za pridobivanje prihodkov od donatorjev. Te vrste ni težko prepoznati. Vendar obstaja še druga vrsta, ki pa jo je težje odkriti. Te vladne organizacije izvajajo korupcije predvsem s tujim financiranjem. To poteka tako, da svojo podporo tujim organizacijam izvajajo samo s financiranjem kratkoročnih projektov. Kratkoročni projekti pa ne omogočajo, da bi se organizacija, ki prejema to financiranje, dolgoročno uspešno razvila za boj proti korupciji, ampak omogoča samo vzpostavitev organizacije, ki jo vodi financer in kjer se v resnici izvaja njegova volja. Vse preveč se taka praksa ponavlja v državah, v katerih je korupcija že tako velik problem in zaradi slabih zakonskih ureditev ni skoraj nikoli noben kaznovan. Zato bi morale vse nevladne organizacije, ki nameravajo sodelovati pri boju proti korupciji, najprej pogledati sebe, da ne delujejo koruptivno, kajti če dopuščajo kakršno koli obliko koruptivnega dejanja, ne bi smele delovati v boju proti korupciji (Holloway R., 2011, 6. september).

8 PRIMERI DELA KOMISIJE ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

V tem poglavju bom predstavil nekaj primerov, kako Komisija za preprečevanje korupcije deluje v realnih primerih oz. kakšne primere obravnava. Primere bom jemal iz člankov, ki so bili napisani s strani dokaj kredibilnih medijev.

8.1 UGOTOVITEV KORUPCIJE

Komisija za preprečevanje korupcije je ugotovila, da je Fišer s tem, ko je februarja 2012 podal predlog takratnemu ministru Alešu Zalarju, da se za generalnega direktorja vrhovnega sodišča imenuje Škrleca, prekršil dolžno ravnanje, saj je treba po zakonu o državnem tožilstvu predhodno izvesti oz. dokončati javni natečaj. KPK je tudi ugotovila, da k prijavam za dodelitev ni bilo objavljenega nobenega poziva niti ni bila sprejeta ustrezna odločitev državno-tožilskega sveta.

Članek govori o tem, da je Komisija za preprečevanje korupcije ocenila, da je bilo imenovanje direktorja vrhovnega državnega tožilstva Boštjana Škrleca koruptivno. V tem primeru je Komisija za preprečevanje korupcije ugotovila, da sta Fišer in Zalar omogočila Škrlecu nepremoženjsko korist, kar pomeni, da so se izpolnili znaki za koruptivno dejanje.

V končnem poročilu je KPK ugotovila, da je vrhovno tožilstvo imenovalo Škrleca za generalnega direktorja vrhovnega sodišča po dveh različnih postopkih, katerih ne bi smelo združevati na tak način, kot je to storilo. Kajti po prvem postopku je tožilstvo najprej uporabilo natečajni postopek (takrat je to predvideval zakon), po katerem je bil izbran Škrlec. Ko pa je prišlo do pritožbe enega izmed neizbranih kandidatov, pa je Fišer postopek ustavil in predlagal, da se ga imenuje po postopku dodelitve, ki določa, da se lahko položaj generalnega direktorja dodeli tudi državnemu tožilcu (T. H., Al. Ma., 2015, 10. april).

8.2 NAPREDEK PRI LOBIRANJU

Določbe glede lobiranja, ki so urejene v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije, so po poročilu o lobiranju v Evropi v samem vrhu najboljših predpisov. To, da je KPK naredila velik napredek na področju lobiranja, dokazuje tudi to, da je v marcu leta 2015 zabeležila rekordno število lobističnih stikov. Pa vendar kljub velikemu napredku na tem področju KPK ocenjuje, da je še veliko nejavnih vplivov v zadevah javnega pomena. Komisija izboljšuje in krepi transparentnost v javnem sektorju z ozaveščanjem. Kot primer takega ozaveščanja je KPK navedla predavanje poslanskim skupinam novega sklica DZ.

Z nadzorom nad lobiranjem želi KPK preprečiti netransparentno delovanje v javnih zadevah in zahteva, da mora biti lobiranje pregledno, javno in odkrito, s čimer se zagotovi varnost lobirancev. V poročilu je bilo izpostavljeno področje finančnega sektorja, okolja in prostora, zdravja in energetike kot sektorjev, v katerih mora KPK nameniti še več pozornosti pri nadzoru (STA., 2015, 15. april).

SKLEP

V nalogi smo spoznali, da korupcija predstavlja zelo velik problem ne samo v Sloveniji, ampak tudi v Evropi in celem svetu. Korupcija obstaja v vsaki državi, v nekaterih državah v manjših oblikah, v drugih pa v večjih. Kot glavni razlog za nastajanje korupcije bi lahko opredelili pomanjkanje integritete, človeški egoizem, politične in sistemske probleme. Ker korupcija predstavlja velik problem družbi, jo je treba čim bolj zmanjšati in zatreti. To lahko

storimo na več načinov, seveda pa je po mojem mnenju najboljši način preprečevati korupcijo, še preden se ta pojavi oz. vpeljevati preventivne načine preprečevanja korupcije. Da pa ta način preventivnega preprečevanja korupcije uspe, je vse odvisno od nas posameznikov in razmišljanja družbe. Družba bi morala delovati po moralnih, poštenih in načelnih vrednotah, da bi se korupcija zmanjšala.

V Sloveniji je najbolj viden organ, ki se bori proti korupciji, KPK oz. Komisija za preprečevanje korupcije. S svojim prizadevanjem in ukrepi je KPK veliko pripomogla k zmanjšanju in preprečevanju korupcije v Sloveniji. Komisija s svojimi ukrepi krepi integriteto in transparentnost v državi, z delovanjem pa predstavlja nek organ, ki pri javnih funkcionarjih zbuja nek strah in krepi moralno odgovornost. Njeno delovanje pa je tudi zakonsko podprto z Zakonom o integriteti in preprečevanju korupcije.

Kot sem omenil v uvodu, je bil namen te naloge predstaviti tudi delovanje protikorupcijskih organov Evropske unije. Na nivoju EU je glavni organ za preprečevanje korupcije Evropska komisija. Njene naloge so, da usmerja in ocenjuje delo držav članic in jim svetuje pri pripravi načrtov za preprečevanje korupcije. V poročilu Evropske komisije je omenjena tudi Slovenija, kjer piše, da je Slovenija z delom KPK močno napredovala pri preprečevanju korupcije, pa vendar bi morala svoje delovanje še izboljšati. Tako kot Evropska komisija se proti korupciji borijo tudi mnoge mednarodne organizacije (GRECO, OECD, WB itd.) in nevladne organizacije, ki s svojim delom veliko pripomorejo k reševanju protikorupcijskih vprašanj.

Po poročanju raziskave Eurobarometer je slovenska javnost zelo kritična glede delovanja protikorupcijskih organov. Moje mnenje glede korupcije v Sloveniji pa je, da je korupcija v državi prisotna, pa vendar je slovenska javnost preveč kritična, saj se ukrepi zoper korupcijo že obrestujejo, kar se kaže z mnogimi razkritji korupcije javnih funkcionarjev s strani KPK. Slovenci smo tudi kot narod premalo patriotski in vse preveč govorimo čez državo in pričakujemo, da bo država poskrbela za vse naše probleme, sami pa glede tega ne bi naredili nič. Zavedati se moramo, da smo mi sami država in imamo samo mi možnost izboljšati bivanje v Sloveniji, to pa bomo dosegli samo, če bomo spremenili način razmišljanja in pa seveda to razmišljanje tudi spravili v dejanja.

LITERATURA IN VIRI

1. Bowles, R. (1999). Corruption. Encyclopedia of law and economics. Najdeno 10. junij 2015 na spletnem naslovu: <http://encyclo.findlaw.com/tablebib.html>
2. Cooter, R., & Ulen, T. (2005). *Ekonomska analiza prava (prevod četrte izdaje)*. Ljubljana:Časnik Finance, d. o. o..
3. Evropska komisija (2014). *Poročilo EU o boju proti korupciji 2014*.
4. Evropska komisija (2014). *Poročilo Evropske Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu, poročilo o boju proti korupciji v EU*.
5. Evropska komisija (2014). *Poročilo Special Eurobarometer 397 - Corruption*.
6. Evropska komisija (2014). *Priloga Poročilu Evropske Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu*.
7. Group of States against corruption (GRECO). Najdeno 13. aprila 2015 na spletnem naslovu: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/general/3.%20What%20is%20GRECO_en.asp
8. Holloway R. (2011, 6. september). NGO Corruption Fighters' Resource Book – How NGO scan use monitoring and advocacy to fight corruption. Najdeno 8. Junija 2015 na spletnem naslovu: <https://www.ndi.org/node/17681>.
9. Jaatinen, M. (1998). Lobbying for conflict accommodation – a contingency model. *ProQuest Central*. Najdeno 12. junij 2015 na spletnem naslovu: <http://search.proquest.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/docview/214193968/277742352F554A4F/PQ/12?accountid=16468>.
10. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije (2013). Poročilo o delu komisije iz leta 2013
11. Zavezanci in njihove dolžnosti. Najdeno 12. aprila 2015 na spletnem naslovu: <http://www.kpk-rs.si/sl/zavezanci-in-njihove-dolznosti>
12. Lobiranje. Najdeno 12. aprila 2015 na spletnem naslovu: <http://www.kpk-rs.si/sl/lobiranje-22>
13. Mednarodne organizacije. Najdeno 13. aprila 2015 na spletnem naslovu: <http://www.kpk-rs.si/sl/korupcija-integriteta-in-etika/mednarodne-institucije-in-standardi/mednarodne-organizacije>
14. Korupcija integriteta in etika. Najdeno 13. marca 2015 na spletnem naslovu: <http://www.kpk-rs.si/sl/korupcija-integriteta-in-etika/korupcija-je/zakaj-pride-do-korupcije>
15. Korupcija integriteta in etika. Najdeno 13. marca 2015 na spletnem naslovu: <http://www.kpk-rs.si/sl/korupcija-integriteta-in-etika/korupcija-je/zakaj-preprecevati-korupcijo>, www.kpk-rs.si/sl/korupcija-integriteta-in-etika/korupcija-je/krepitev-integritete

16. Korupcija integriteta in etika. Najdeno 13. marca 2015 na spletnem naslovu: <http://www.kpk-rs.si/sl/korupcija-integriteta-in-etika/korupcija-je/represivni-ukrepi>
17. Komisija. Najdeno 13. marca 2015 na spletnem naslovu: <http://www.kpk-rs.si/sl/komisija>
18. Korupcija integriteta in etika. Najdeno 22. februarja 2015 na spletnem naslovu: <http://www.kpk-rs.si/sl/korupcija-integriteta-in-etika>
19. *KPK marca zabeležila rekordno število lobističnih stikov. Večer.* Najdeno 16. aprila 2015 na spletnem naslovu <http://www.vecer.com/clanek/201504156110153>.
20. Kuris, G. (2015). Watchdogs or guard dogs: Do anti-corruption agencies need strong teeth? *ScienceDirect*. Najdeno 15. junij 2015 na spletnem naslovu: <http://www.sciencedirect.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/science/article/pii/S144940351500017X#bib0140>
21. Marquet, H. (2007). The World's Bank's Fight against Corruption. *ProQuest Central*. Najdeno 11. junija 2015 na spletnem naslovu: <http://search.proquest.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/docview/219492230/70C82087E6E14F57PQ/46?accountid=16468>
22. Sikka, P., & Lehman, G. (2015). The supply-side of corruption and limits to preventing corruption within government procurement and constructing ethical subjects. *ScienceDirect*. Najdeno 15. junij 2015 na spletnem naslovu: <http://www.sciencedirect.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/science/article/pii/S1045235415000192#>
23. Summaries of EU legislation. Najdeno 18. aprila 2015 na spletnem naslovu: http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/fight_against_corruption/l33300_en.htm
24. T.H., Al. Ma.. (2015, 10. april). KPK: Fišer in Zalar ravnala koruptivno. Zalar bo tožil državo. RTVSLO. Najdeno 15. aprila 2015 na spletnem naslovu <http://www.rtvsllo.si/slovenija/kpk-fiser-in-zalar-ravnala-koruptivno-zalar-bo-tozil-drzavo/362548>
25. Transparency international – Slovenija (b.l.). Smernice za transparentno delovanje in vzpostavitev integritete v nevladnih organizacijah. Najdeno 17. aprila 2015 na spletnem naslovu: http://integriteta.si/ftpuser/knjiga_NVO.pdf.
26. *Transparency international: v Sloveniji najboljša zakonska ureditev lobiranja. Večer.* Najdeno 16. aprila 2015 na spletnem naslovu <http://www.vecer.com/clanek/201504156110052>
27. Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije. *Uradni list RS* št. 69/2011-UPB2.